

Magdalena Kogut-Jaworska

Uniwersytet Szczeciński

ROLA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W STYMULOWANIU INNOWACYJNOŚCI I BUDOWANIU PŁASZCZYZN WSPÓŁPRACY INSTYTUCJONALNEJ NA POZIOMIE REGIONALNYM

Streszczenie: Przemiany zachodzące w warunkach globalizacji i integracji powodują, że rola samorządów regionalnych w tworzeniu ekonomicznych sukcesów poszczególnych krajów wzrasta. Region staje się jednym z najważniejszych poziomów wsparcia, co jest korzystne dla procesów tworzenia, absorpcji i dyfuzji innowacji. Autorka niniejszego artykułu przedstawia teoretyczny i empiryczny kontekst, dotyczący zwłaszcza charakterystyki istoty i znaczenia innowacji w rozwoju regionalnym.

Słowa kluczowe: finanse samorządowe, rozwój lokalny i regionalny, innowacje.

1. Wstęp

W kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego coraz większego znaczenia nabierają działania dotyczące wyznaczenia właściwych kierunków oraz wykreowania skutecznych instrumentów stymulowania przedsiębiorczości i jej innowacyjności. Działania te najczęściej zmierzają do zidentyfikowania oraz wspierania kluczowych obszarów gospodarki, w których dzięki innowacji zostanie wzmocniona konkurencyjna pozycja nie tylko przedsiębiorstw funkcjonujących na obszarach lokalnych, ale również regionu w skali kraju lub kontynentu.

Istotą podejmowanych przez samorząd działań proinnowacyjnych jest tworzenie nowej i konkurencyjnej gospodarki, internacjonalizacja przedsiębiorstw oraz rozwijanie sfery badawczo-rozwojowej. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera identyfikacja mechanizmów stosowanych w ramach samorządowego systemu wsparcia na rzecz tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji.

Celem artykułu jest analiza wybranych aspektów funkcjonowania samorządowego systemu wsparcia w realizacji oraz inicjowaniu współpracy na rzecz zmian procesowych i infrastrukturalnych w przedsiębiorstwach, instytucjach badawczo-rozwojowych i instytucjach otoczenia biznesu.

2. Znaczenie działalności innowacyjnej i źródła jej finansowania w przedsiębiorstwach

Zmiany, jakie dokonują się w ostatnim czasie, dotyczące kierunku wdrażania innowacji w gospodarkach krajów wysoko rozwiniętych uwypuklają globalne znaczenie procesu rozwoju innowacyjności jako jednego z głównych czynników wzrostu gospodarczego¹. Istotne w tym aspekcie jest wskazanie znaczenia innowacji, które stanowią przedmiot i cel zdolności do tworzenia, absorpcji i dyfuzji nowych procesów technologicznych lub organizacyjno-technicznych, a także nawiązanie do sposobów finansowania tej działalności.

Według tradycyjnego, szerokiego ujęcia – proponowanego przez twórcę tej dyscypliny wiedzy, Josepha Schumpetera – innowacja obejmuje zarówno przedsięwzięcia techniczne, jak i ekonomiczne, np. zdobycie nowego rynku, opracowanie nowego źródła surowców, zmianę organizacji. W tym ujęciu innowacja może być końcowym etapem tworzenia nowej rzeczywistości materialnej, a równocześnie pierwszym zastosowaniem idei w praktyce². Takie szerokie ujęcie innowacji pozwala wskazać, że wystąpi ona zawsze tam, gdzie do produkcji zostanie wprowadzony nowy produkt lub udoskonalony zostanie produkt dotychczasowy, gdy zastosowanie znajdzie nowa lub ulepszona technologia produkcji, gdy wdrożony będzie nowy sposób sprzedaży lub zakupów. O innowacyjności będzie świadczyć także otwarcie nowego rynku, wykorzystanie nowych surowców i półfabrykatów, a także wprowadzenie zmian w organizacji produkcji³.

W bardziej aktualnym ujęciu, uwzględniającym potrzeby alokacji środków i czynników produkcji, powszechne wydaje się podejmowanie inicjatyw realizowanych z uwzględnieniem endogenicznego potencjału danego obszaru. Szczególnego znaczenia nabierają zwłaszcza umiejętności związane ze zdolnością identyfikacji wewnętrznych sił oraz szans tkwiących w potencjale i zasobach regionalnych, tworzenia proinnowacyjnego otoczenia dla działalności podmiotów gospodarczych.

Trzeba podkreślić, że obecnie odchodzi się od dominującego podejścia poprzedniej dekady, czyli „od znalezienia pomysłu do jego wdrożenia” w konkretnym produkcie lub procesie tworzenia do wielopłaszczyznowych rozwiązań, których celem jest zdobycie dominującej pozycji w konkretnych dziedzinach. Z drugiej strony, rośnie znaczenie tzw. procesów „otwartej innowacji”, w których zakłada się łączenie wewnętrznych i zewnętrznych procesów oraz idei na rzecz kreowania nowych wartości w gospodarce przy wykorzystaniu instrumentów zarządzania własnością

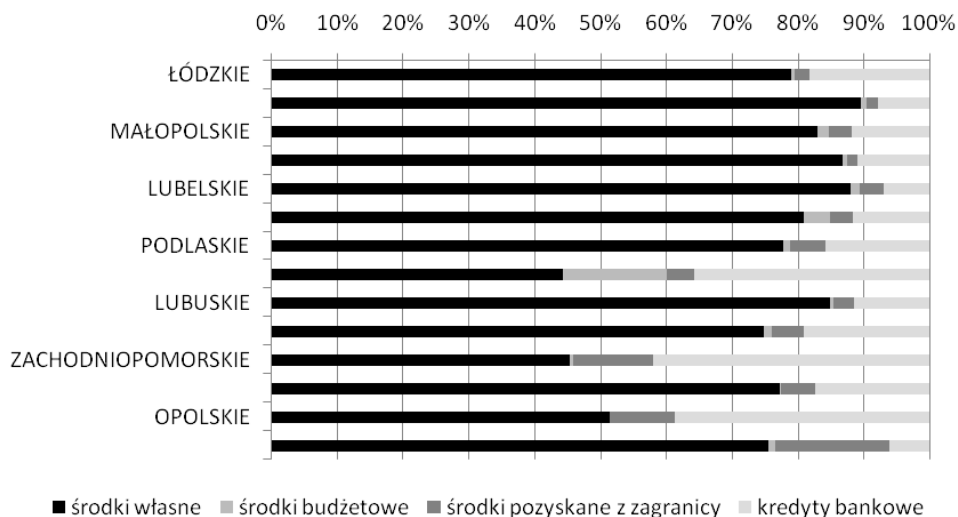
¹ A. Mazurkiewicz, R. Sitkowska, *Innowacyjność gospodarki w regionie radomskim*, [w:] *Spójność społeczno-ekonomiczna – implikacje regionalne*, red. K. Głębicka, Wyższa Szkoła Biznesu w Radomiu, Radom 2004, s. 86.

² Por. J. Bogdanienko, M. Haffer, W. Popławski, *Innowacyjność przedsiębiorstw*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 2004, s. 8.

³ S. Kwiatkowski, *Przedsiębiorczość intelektualna*, PWN, Warszawa 2000, s. 84.

intelektualną. Niestety, istotnym ograniczeniem dla rozwoju tego typu innowacji są bariery kapitałowe, np. zbyt duże koszty finansowe oraz brak środków na badania i rozwój.

Analizując kwestie związane ze wsparciem finansowym działalności innowacyjnej, należy wskazać źródła zasilen tej działalności w polskich przedsiębiorstwach⁴. Analiza w obszarze nakładów na aktywność inwestycyjną pozwala wnioskować, że w przedsiębiorstwach przemysłowych innowacje produktowe i procesowe są finansowane głównie ze środków własnych (zob. rys. 1). Większościowy udział finansowania wewnętrznego w strukturze zasilen finansowych w tym zakresie jest bardziej widoczny w przedsiębiorstwach prywatnych (ponad 80%) niż w państwowych (ok. 50%)⁵.

Rys. 1. Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach według źródeł finansowania działalności innowacyjnej i PKD w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

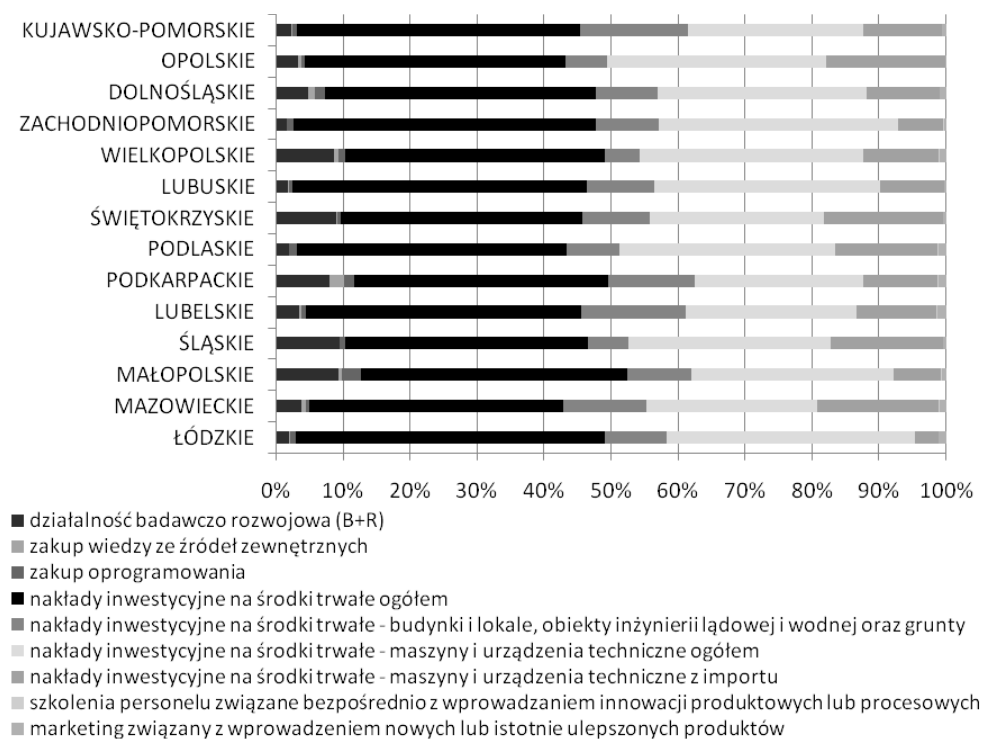
Ponadto zdecydowanie mniejszym udziałem w strukturze finansowania działalności innowacyjnej przedsiębiorstw odznacza się finansowanie publiczne niż

⁴ Do publicznych funduszy wsparcia rozwoju innowacji na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym można zaliczyć m.in.: 16 Regionalnych Programów Operacyjnych, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, 7 Program Ramowy w zakresie badań i rozwoju technologicznego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Ryby.

⁵ Baza danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks, 5.03.2011.

komercyjne, a liczba firm otrzymujących pomoc tego typu z roku na rok istotnie się zmienia⁶. Wsparcie wykorzystywane w codziennej działalności przedsiębiorstw wskazuje na przewagę finansowania środkami publicznymi w większym stopniu małych niż dużych i średnich podmiotów.

Należy dodać, że w odniesieniu do konkretnej działalności innowacyjnej zauważalna staje się tendencja wykorzystania wsparcia głównie w zakresie wyposażenia w środki trwałe (zwłaszcza w maszyny i urządzenia techniczne) oraz szkolenia pracowników związanego z wprowadzaniem innowacji produktowych i procesowych (zob. rys. 2).

Rys. 2. Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach według rodzajów działalności innowacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

⁶ Na przestrzeni ostatnich kilku lat wyraźnie wzrosła liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach Programów Ramowych UE: w okresie 2004-2002 było to 144 firm, a w latach 2006-2008 – 277 podmiotów. Spadła natomiast liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie ze środków instytucji Unii Europejskiej (w latach 2006-2008 liczba przedsiębiorstw, które dostały unijną pomoc, wyniosła 1 tys.); zob.: *Raport Innowacyjność 2010*, red. P. Zadura-Lichota, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010, s. 64.

Podsumowując, warto dodać, że w warunkach gospodarki opartej na wiedzy przedsiębiorstwu potrzebny jest przeskok z technologii tradycyjnych do technologii nowoczesnych oraz uczestnictwo w procesach stałego kreowania innowacyjności, w tym zwłaszcza w sektorze małej i średniej przedsiębiorczości. Istotne zatem staje się poszukiwanie takich rozwiązań w ramach samorządowych systemów wsparcia, które przyniosłyby najwięcej korzyści poszczególnym sektorom gospodarki, jak również konkretnym regionom.

3. Instytucje samorządowego systemu wsparcia polityki proinnowacyjnej

Rozwój gospodarczy w regionach potrzebuje zaangażowania samorządu terytorialnego nie tylko w sferze czysto inwestycyjnej, ale również wsparcia z budżetu (i środków Unii Europejskiej) dla różnego rodzaju przedsięwzięć i instytucji służących pobudzaniu procesów proinnowacyjnych. Mowa tu przede wszystkim o strukturach organizacyjnych zorientowanych na wspieranie przedsiębiorczości, transfer i komercjalizację technologii oraz poprawę konkurencyjności lokalnego sektora gospodarczego.

Ocena stanu i skuteczności działań proinnowacyjnych w regionach wskazuje konkretne bariery i ograniczenia dotyczące rozwijania innowacyjności w przedsiębiorstwach. Wśród nich można m.in. wymienić⁷:

- brak systemowego wsparcia w zakresie gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji,
- ograniczoną liczbę działań związanych z edukacją na rzecz innowacji na poziomie szkolnym,
- brak skoordynowanej inicjatywy samorządu terytorialnego w zakresie budowy platformy współpracy między instytucjami otoczenia biznesu i instytucjami systemu oświaty,
- niską świadomość społeczną dotyczącą innowacji i transferu wiedzy,
- brak koordynacji polityki informacyjnej oraz cyklicznych spotkań i imprez warsztatowych promujących innowacyjność,
- zbyt małą liczbę inicjatyw dotyczących współpracy przedsiębiorstw w ramach klastrów i inicjatyw klastrowych,
- brak znacznego zainteresowania transferem technologii ze strony przedsiębiorstw, brak brokerów innowacji, którzy pomagają przedsiębiorstwom wdrażać innowacyjne produkty,
- brak systemowego podejścia wobec wspierania zespołów badawczo-rozwojowych działających w strategicznych dla regionu obszarach rozwoju,

⁷ Opracowano na podstawie: *Ocena stanu i skuteczności działań proinnowacyjnych w województwie zachodniopomorskim*, Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, Stowarzyszenie Czas, Przestrzeń, Tożsamość, s. 39-40, Szczecin 2009, s. 41-60.

- zbyt mało przykładów skoordynowanych działań promujących powstawanie nowych firm w istotnych dla regionu branżach,
- zbyt mała mobilizacja sektora bankowego i parabankowego w celu tworzenia specjalistycznych instrumentów wsparcia innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach.

Wymienione dysfunkcje procesu rozwoju innowacji w przedsiębiorstwach jednoznacznie wskazują, że niezwykle istotnym bodźcem rozwoju są powiązania kooperacyjne między samorządem, instytucjami otoczenia biznesu, instytucjami badawczo-rozwojowymi. Jednostki samorządu terytorialnego powinny zabiegać o rozbudowanie systemu wsparcia innowacji opartego na instytucjach otoczenia biznesu i zespołach badawczych, które potrafią wspólnie z przedsiębiorstwami podjąć nowe przedsięwzięcia innowacyjne. Samorządy powinny odpowiadać nie tylko za kreowanie współpracy, ale również aktywnie wspierać powstawanie i działanie instytucji tego typu

Wśród ważniejszych instytucji otoczenia biznesu, które potrafią wspólnie z przedsiębiorstwami wejść w nowe działania innowacyjne, znajdują się inkubatory przedsiębiorczości, centra i parki technologiczne, centra wspierania biznesu, ośrodki wspierania przedsiębiorczości, agencje rozwoju lokalnego oraz fundusze pożyczkowe i doradczeniowe, klastry. Do głównych działań dokonywanych przez samorząd terytorialny w odniesieniu do instytucji tego typu zaliczana jest pomoc w ich założeniu i funkcjonowaniu przez współorganizowanie i współfinansowanie.

Instytucje otoczenia biznesu oferują wsparcie niefinansowe (np. szkolenia, doradztwo, proste usługi, informacyjne) lub finansowe (np. dotacje, refundacje, pożyczki, poręczenia). Szeroki wachlarz celów oraz konieczność uwzględnienia warunkowań determinują dużą różnorodność form organizacyjnych i instytucjonalnych. Podstawową cechą omawianych instytucji jest ich niekomercyjny charakter. Celem ich działania nie jest maksymalizacja zysku, lecz zaspokajanie nietypowych potrzeb, inicjowanie zmian i transformacji regionalnych gospodarek. Spełniają one na rynku funkcje usługowe, tworząc specyficzną infrastrukturę umożliwiającą dynamizację procesów rozwojowych oraz realizację wyznaczonych strategii. Pobudzają one proces rozwoju lokalnego zwłaszcza poprzez⁸:

- wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia, ułatwianie startu i pomoc nowo tworzonej firmom prywatnym;
- poprawę konkurencyjności i innowacyjności MSP,
- tworzenie warunków do transferu nowych rozwiązań technologicznych do gospodarki i realizację przedsięwzięć innowacyjnych,
- podnoszenie jakości zasobów ludzkich poprzez edukację, szkolenia i doradztwo oraz upowszechnianie wzorów pozytywnego działania,

⁸Zob. K.B. Matusiak, *Zasoby i kierunki rozwoju infrastruktury przedsiębiorczości i transferu technologii*, [w:] K.B. Matusiak, E. Stawasz, A. Jewtuchowicz, *Zewnętrzne determinanty rozwoju innowacyjnych firm*, KEUŁ, Łódź 2001, s. 252-254.

Tabela 1. Instytucje wspierania lokalnej przedsiębiorczości i zakres ich działania

Rodzaje instytucji otoczenia biznesu	Zakres i zasięg działania
Inkubatory przedsiębiorczości	Zorganizowane kompleksy gospodarcze, obejmujące szeroką grupę wyodrębnionych i opartych na nieruchomościach ośrodków. Działają na rzecz przedsiębiorstw mikro (100%) i małych (93%), łącząc oferty lokalowe z ofertą usług wspierających. Są ukierunkowane na wspomaganie rozwoju nowo powstałych firm oraz optymalizację warunków transferu i komercjalizacji technologii poprzez: dostarczanie powierzchni lokalowej na działalność gospodarczą; doradztwo ekonomiczne, finansowe, prawne, patentowe, organizacyjne i technologiczne; pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych, tworzenie klimatu dla podejmowania działalności gospodarczej i realizacji przedsięwzięć innowacyjnych, kontakty z instytucjami naukowymi itd.
Centra transferu technologii (parki przemysłowe i technologiczne)	Kompleksy gospodarcze, których działalność skupia się wokół polityki wspomagania rozwoju firm innowacyjnych oraz optymalizacji warunków transferu technologii z instytucji naukowych do praktyki gospodarczej. Wspierając ogólnie rozumiany rozwój przedsiębiorczości, organizują promocję oraz szkolenia dla małych i średnich firm. Działają w skali ponadregionalnej i ogólnopolskiej. Mogą łączyć na jednym terenie instytucje naukowo-badawcze oferujące nowe rozwiązania technologiczne i innowacyjne firmy poszukujące nowych szans rozwoju, bogate oferty usług w zakresie finansowania, doradztwa i szkoleń, finansowe instytucje wysokiego ryzyka (<i>venture capital</i>), wysoką jakość infrastruktury technicznej i inne walory otoczenia.
Centra wspierania przedsiębiorczości, ośrodki szkoleniowo-doradcze (ośrodki wspierania przedsiębiorczości, kluby biznesu, punkty konsultacyjno-doradcze)	Nienastawione na zysk jednostki doradcze, informacyjne i szkoleniowe, pracujące na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz poprawy konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Cele ich działalności są integralnie związane z potrzebami i wymaganiami lokalnych rynków pracy i nowych technologii, a w szczególności obejmują: wspieranie i popularyzowanie idei przedsiębiorczości i samozatrudnienia, aktywną współpracę z lokalną i rządową administracją oraz innymi organizacjami (prywatnymi, pozarządowymi itp.), reagowanie w sytuacjach wynikających z doraźnych potrzeb gospodarczych i społecznych. Do grupy tej można również zaliczyć organizacje reprezentujące przedsiębiorców, takie jak cechy rzemieślnicze, izby gospodarcze, stowarzyszenia branżowe zreszające przedsiębiorców w celu wzmocnienia konkurencyjności określonych segmentów rynku.
Fundusze pożyczkowe	Nienastawione na zysk jednostki parabankowe, wspomagające lokalny rozwój społeczno-ekonomiczny. Do głównych ich działań należy udzielanie i monitorowanie pożyczek oraz doradztwo finansowe dla samozatrudnionych, mikro i małych firm. Mogą również świadczyć pomoc finansową w formie grantów dla rozpoczynających działalność gospodarczą. Cele działalności są integralnie związane z potrzebami i wymaganiami lokalnych rynków pracy i nowych technologii oraz strategią rozwoju lokalnego. Oferta funduszy tego typu pozwala przełamać dyskryminację finansową nowo powstałych firm oraz sfinansować etap przygotowania i rozruchu nowego przedsięwzięcia gospodarczego w sytuacji, gdy banki i fundusze ryzyka obawiają się zaangażować własne środki finansowe. Często powstają z inicjatywy władz lokalnych.
Fundusze poręczeń kredytowych	Instytucje, których główny zakres działań skupiony jest na poręczaniu i monitoringu poręczonych kredytów i pożyczek (poręczają od 50% do 80% kwoty kredytu), pomocy w przygotowaniu wniosków kredytowych, upowszechnianiu wiedzy na temat pozyskiwania środków finansowych z UE. Ukierunkowują działania na firmy małe i mikro. Działają regionalnie i lokalnie, współpracują z samorządami terytorialnymi i innymi instytucjami doręczeniowymi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: K.B. Matusiak, M. Mażewska, *Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości w świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 59-74.

- zagospodarowanie zasobów i realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych,
- tworzenie sieci współpracy i partnerstwa różnych podmiotów działających na rzecz dynamizacji rozwoju, wzrostu dobrobytu i zasobności mieszkańców.

Działania takie dotyczą obszarów uznanych za kluczowe dla rozwoju rynków, lokalnej gospodarki oraz prywatnych małych i średnich firm. Zakres i zasięg działania struktur organizacyjnych zorientowanych na lokalny rozwój gospodarczy prezentuje tabela 1.

Pomoc kierowana do przedsiębiorców w ramach samorządowego systemu kreowania innowacyjności może przybrać formę wsparcia finansowego (dotacje, refundacje) lub materialnego (majątek JST).

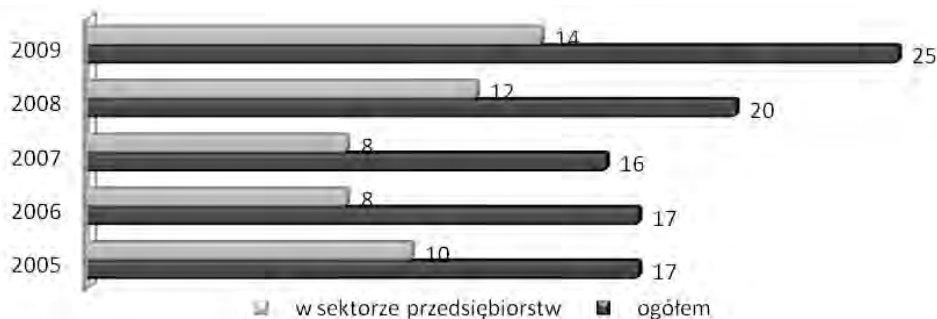
Inkubatory są podobną do parków i centrów technologicznych formą kreowania rozwoju lokalnego, w tym innowacyjności przedsiębiorstw. Istnieje nawet pogląd, że parki technologiczne są odmianą inkubatorów przedsiębiorczości, jednak ich główna działalność koncentruje się na tworzeniu nowych technologii (np. informatycznych, telekomunikacyjnych czy biotechnologii). Wspólną cechą omawianych instytucji jest kształtowanie korzystnych warunków do podjęcia działalności gospodarczej na ich terenie; może się ono przejawiać m.in. w uproszczonym dostępie do powierzchni biurowych i produkcyjnych, infrastruktury telekomunikacyjnej czy obsługi księgowej⁹. Główne różnice między tymi instytucjami można natomiast odnaleźć w obszarze realizowanych przez nie funkcji, rodzaju lokatorów i innych czynników prezentowanych w powyższej tabeli.

Trzeba także dodać, że obecnie instytucje otoczenia biznesu zyskują coraz większe znaczenie. Ich znamiennej roli można się także doszukiwać w kontekście akcesji Polski do UE, gdyż poza pomocą w zakresie funkcjonowania przedsiębiorstw na lokalnych rynkach mogą także oferować wsparcie w funkcjonowaniu na rynkach zewnętrznych lub nawiązywać kontakty handlowe z zagranicznymi partnerami. Przede wszystkim jednak, poprzez stworzenie odpowiedniej oferty usług z zakresu pozyskiwania środków finansowych UE, mogą sprostać coraz większym potrzebom zgłaszanym przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, a tym samym zwiększać poziom ich konkurencyjności i innowacyjności na rynkach branżowych.

4. Budowanie płaszczyzn współpracy na rzecz wspierania działalności innowacyjnej – na przykładzie województwa zachodniopomorskiego

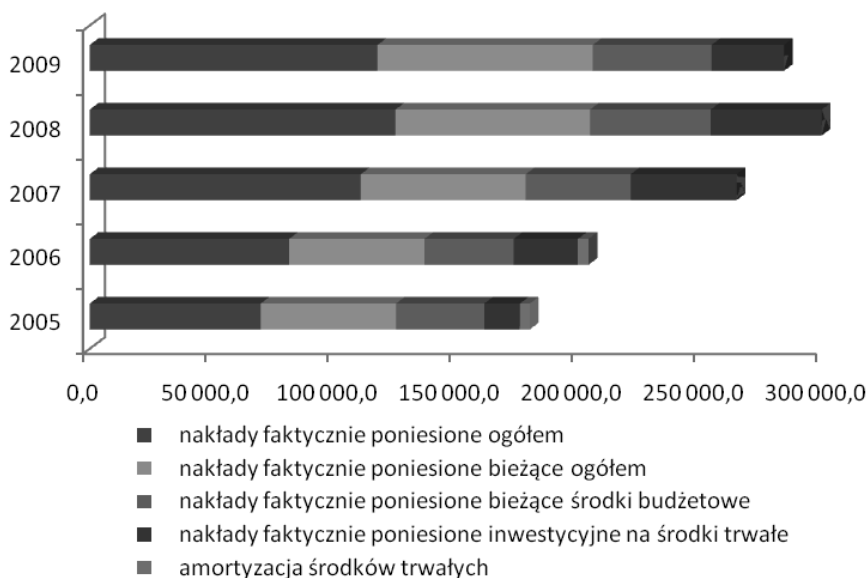
Województwo zachodniopomorskie nie należy do czołówki regionów o wysokim poziomie innowacyjności. Wskazuje się, że głównymi barierami innowacyjności w regionie są ograniczona współpraca biznesu z sektorem B+R, malejące nakłady na innowacje oraz brak specjalistów z dziedziny transferu technologii. Ponadto niski

⁹ Por. *Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, red. W. Misiąg, PFPiR MSP, Warszawa 2000, s. 11.

Rys. 3. Działalność badawczo-rozwojowa według sektorów instytucjonalnych w województwie zachodniopomorskim w latach 2005-2009¹⁰

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Rys. 4. Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach według rodzajów działalności innowacyjnej w latach 2005-2009 (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

¹⁰ Działalność badawczo-rozwojowa w jednostkach według sektorów instytucjonalnych: liczba jednostek, w których wystąpiła działalność B+R w danym roku sprawozdawczym w podziale na sektory instytucjonalne; dane dostępne dla Polski i sektora przedsiębiorstw.

poziom innowacyjności gospodarki wpływa na całościową pozycję ekonomiczną regionu, osłabiając jego konkurencję. Większość prac i usług badawczych uznawanych za źródło rozwiązań innowacyjnych w regionie zachodniopomorskim realizują uczelnie wyższe, działające w Szczecinie (5 jednostek) i Koszalinie (1 uczelnia). Podkreśla się, że istnieje potrzeba i celowość tworzenia zdywersyfikowanych rozwiązań dla lokalnych inicjatyw proinnowacyjnych¹¹.

Dane statystyczne w pełni potwierdzają informacje o niskiej aktywności proinnowacyjnej w regionie (por. rys. 4). Poza wcześniej wskazanymi niekorzystnymi tendencjami wyraźny jest brak skoordynowanych i ciągłych działań systemowych na rzecz budowania partnerstwa między instytucjami samorządowymi, komercyjnymi i trzecim sektorem.

System tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji w regionie zachodniopomorskim jest pożądanym i niezbędnym. Z jednej strony powinien on łączyć działania zmierzające do zacieśnienia współpracy między aktorami sceny lokalnej i regionalnej, a z drugiej rozszerzać i dywersyfikować ofertę usług służących transferowi wiedzy i technologii w regionie. Powinien być odpowiedzią na miejscowe potrzeby przedstawicieli lokalnej przedsiębiorczości, a zwłaszcza powinien dotyczyć¹²:

- działań systemowych, których efektem jest przejrzysta instytucjonalna całość i łatwy dostęp do usług wsparcia rozwoju innowacji;
- konsekwentnej polityki wsparcia budowy kompetencji tych instytucji otoczenia biznesu, które już prowadzą usługi proinnowacyjne i okazują się wiarygodnym partnerem do współpracy z podmiotami gospodarczymi na rynku;
- strukturalnych form wsparcia lokalnych instytucji otoczenia biznesu w obszarze rozwoju przedsiębiorczości, w zakresie innowacji i transferu technologii (dotyczy infrastruktury, kadr, finansów instytucji otoczenia biznesu);
- powstania i rozwijania partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu oraz instytucji badawczo-rozwojowych;
- zdefiniowania oraz wyznaczenia kilku płaszczyzn współpracy między wyodrębnionymi tematycznie partnerami (platformy współpracy dla obszarów problemowych) na rzecz poprawy konkurencyjności i atrakcyjności regionu.

Ponadto założeniem działalności zinstytucjonalizowanych, regionalnych systemów wsparcia innowacyjności w regionie zachodniopomorskim powinno być ich nieprzerwane i wieloaspektowe działanie. Funkcjonowanie takiej platformy współpracy na rzecz rozwoju innowacyjnego regionu nie może się ograniczać do prowadzenia wyodrębnionych i rozproszonych prac. Nie powinno być również obciążone nadmiarem biurokratyzacji lub utrudnionym dostępem do informacji.

System wsparcia innowacyjności i przedsiębiorczości powinien cechować się otwartością na współpracę z nowymi podmiotami, w tym zwłaszcza instytucjami

¹¹ Wortal Region: <http://www.eregion.wzp.pl/innowacyjnosc.html>.

¹² Szerzej na temat analiz i uwag eksperckich, na podstawie których przytoczono uwagi: *Ocena stanu i skuteczności działań...*, s. 60.

otoczenia biznesu. Trzeba jednak pamiętać, że działalność tych instytucji jest narażona na rozproszenie i obecna głównie na zurbanizowanych obszarach. Powstaje zatem trudność w kontakcie bezpośrednim przedsiębiorców z mniejszych miejscowości w regionie. Z drugiej strony ograniczeniami dla instytucji otoczenia biznesu we współpracy z przedsiębiorstwami jest standing podmiotów gospodarczych, słabe przygotowanie kadrowe, niewielkie zainteresowanie ofertą instytucji wsparcia pozafinansowego oraz mała inicjatywność i roszczeniowość.

Samorząd terytorialny, agencje rozwoju, ośrodki doradcze, fundusze poręczeniowe i pożyczkowe, centra obsługi inwestorów, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, klastry powinny w szczególny sposób wyodrębnić sekcje dotyczące doradztwa technologicznego oraz realizacji przedsięwzięć rozwojowych. Współpraca, jaką podejmują te podmioty, powinna się skupiać wokół specjalizacji, rozwijania kompetencji oraz wzmacniania instrumentów finansowania innowacji (np. środki UE).

5. Podsumowanie

Należy sądzić, że w następnych latach regionalne, zinstytucjonalizowane systemy wsparcia innowacyjności w regionach staną się silnymi partnerami przedsiębiorstw. Trzeba dokładać wszelkich starań, by wzmacniać rozwój instytucji badawczych, zwłaszcza przez podejmowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz koordynację wieloaspektowej współpracy, również wykraczającej poza granice regionu. Konieczne jest monitorowanie i w miarę potrzeby rozbudowywanie regionalnych systemów wsparcia, które będą się skupiać wokół tworzenia regionalnych specjalizacji i rozwijać endogeniczny potencjał regionu.

Podsumowując, warto przypomnieć, że sukces gospodarczy regionu zależy od zdolności lokalnych przedsiębiorstw do podejmowania przedsięwzięć innowacyjnych nakierowanych na zwiększenie ich konkurencyjności na arenie międzynarodowej. Dzięki środkom europejskim możliwość realizacji zyskują liczne dotychczas niepodjęte działania. Przedsiębiorstwa powinny wykorzystać swoją szansę i spożytkować te środki na inwestycje w technologie, urzędnicy czy wejście na rynki międzynarodowe. Niebywale ważnym zadaniem w tym zakresie powinno być właśnie inicjowanie i zachęcanie podmiotów do wspólnego działania w ramach samorządowych platform współpracy.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <http://www.stat.gov.pl/bdl/app>, 5.03.2011.
- Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks, 5.03.2011.
- Bogdanienko J., Haffer M., Popławski W., *Innowacyjność przedsiębiorstw*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 2004.
- Kwiatkowski S., *Przedsiębiorczość intelektualna*, PWN, Warszawa 2000.
- Matusiak K., *Zasoby i kierunki rozwoju infrastruktury przedsiębiorczości i transferu technologii*, [w:] K.B. Matusiak, E. Stawasz, A. Jewtuchowicz, *Zewnętrzne determinanty rozwoju innowacyjnych firm*, KEUŁ, Łódź 2001.
- Matusiak K., Mażewska M., *Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości w świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004.
- Mazurkiewicz A., Sitkowska R., *Innowacyjność gospodarki w regionie radomskim*, [w:] *Spójność społeczno-ekonomiczna – implikacje regionalne*, red. K. Głąbicka, Wyższa Szkoła Biznesu w Radomiu, Radom 2004.
- Ocena stanu i skuteczności działań proinnowacyjnych w województwie zachodniopomorskim*, Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, Stowarzyszenie Czas, Przestrzeń, Tożsamość, Szczecin 2009.
- Raport Innowacyjność 2010*, red. P. Zadura-Lichota, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010.
- Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, red W. Misiąg, PFPiR MSP, Warszawa 2000.
- Wortal Region: www.eregion.wzp.pl/innowacyjnosc.html.
- www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.

THE ROLE OF LOCAL GOVERNMENT IN STIMULATING INNOVATION AND BUILDING INSTITUTIONAL COOPERATION PLATFORMS ON THE REGIONAL LEVEL

Summary: The transformations occurring under the conditions of globalization and integration cause that the role of the regional government in the creation of the economic successes of the country increases. The region becomes one of the most important support levels, which is favourable for the processes of creation, absorption and diffusion of the innovation. The author of this article presents the theoretical and empirical context, particularly concerning a characteristic of the essence and the significance of innovation in the regional development.